

Pražské quadriennale

predvianočnom čase 22. decembra 1975 otvorili vo Valdštejskej jazdiarni v Prahe československú expozíciu Pražského quadriennale 1975. Vernisáž Medzinárodnej súťažnej prehliadky bude 7. januára 1976 v Bruselskom pavilóne Parku kultúry a oddychu Júlia Fučíka v Prahe.

Od svojho vzniku v roku 1967 stalo sa Pražské quadriennale významnou prehliadkou scénického umenia, veď už na prvé quadriennale sa k účasti prihlásilo s rozsiahlymi expozíciami 22 krajín na Pražské quadriennale 1975 dokonca 28 krajín. Popri Biennale výtvarného umenia v Sao Paulo je táto súťažná výstava najvýznamnejšou príležitosťou pre konfrontáciu umeleckých výsledkov v divadelnej scénografii vo svete. Skutočnosť, že táto prehliadka sa koná v Prahe má svoje oprávnenie a pritažlivosť v tom, že v Československu pracuje niekoľko významných scénografických osobností svetového mena ako Josef Svoboda, Ladislav Vychodil, Vladimír Nývlt, ktorí v Sao Paulo získali za svoju scénografickú expozíciu zlaté medaily.

Pražské quadriennale potrvá tri týždne a v jeho priebehu uskutočnia sa aj IV. Kongres OISTT (Medzinárodná organizácia scénografov a divadelných technikov). Dňa 9. januára 1976 budú udeľovať v Rytierskej sále Valdštejského paláca v Prahe ceny za najúspešnejšie expozície.

L'ud Bratislava

Obaly, Praha

8. ledna 1976

Svetová prehliadka scénografickej tvorby

Pražské quadriennale

Od 7.—28. januára 1976 sa uskutočnili Pražské quadriennale, ktoré v pravidelných časových intervaloch korešponduje s Biennale výtvarného umenia v Sao Paulo. Tohto roku oveľa viacej ako inokedy sa prejavila snaha postrehnúť špecifickosť a aktuálnu problematiku scénografickej tvorby, t. j. dramatickú funkciu, integračnú schopnosť, réžiu a ostatné komponenty dramatického diela, ktoré sa dotýkajú tiež divadelnej architektúry, najmä formovania divadelného priestoru.

Imponujúca bola účasť 23 krajín sveta, z ktorých sa v Prahe predstavili vlastnými expozíciami USA, Veľká Británia, a Taliansko. Znamenalo to rozšírenie výstavy, ale aj obohatenie množstvom plošných návrhov a hlavne makiet. Výnimočná bola aj účasť zahraničných delegátov-scénografov, teoretikov, praktikov a študentov, ktorým sa v Prahe naskytla jedinečná príležitosť poznať súčasný stav divadla po stránke výtvarnej na rôznych miestach zemegule. Návštevník, ktorý prišiel do Bruselského pavilónu, našiel sa medzi toľkými novými

vecami a informáciami, že v prvej chvíli mu splyvali expozície jednotlivých štátov, prínos tvorcov aj vývojové tendencie. Až odstupom si uvedomil, že divadelná kultúra nevyvíja sa izolovane.

VZÁJOMNÉ PÔSOBENIE

preberanie dramaturgických hodnôt a inscenačných postupov bolo na Pražskom quadriennale celkom evidentné. Konkrétne sa to prejavilo pri projektovaní nových alebo adaptovaných starých divadelných budov. Výrazné boli pokusy novo stvárniť vzťah javiska a hľadiska. Ruší sa mechanický model konvencie, ešte z barokových dôb tradovaný typ ďalekohľadového divadelného priestoru. A tak okrem veľkých divadelných sál rodí sa na celom svete aj veľa malých divadelných priestorov s variabilným riešením.

Väčšina novoprototypovaných veľkomeských divadelných budov vo svete počíta s vedľajšími scénami s variabilným priestorom. Tak je tomu napríklad na projektoch nových divadiel ZSSR (Taganka, Cigánske divadlo Romen v Moskve, činoherná scéna v Ordžonikidze) vo Francúzsku, USA, Belgicku, v oboch nemeckých štátoch a inde. Využívajú sa staré nádražné alebo továrenské haly, hospodárske objekty a historické budovy, ktoré už neslúžia pôvodnému poslaniu, aby sa stali niečím zvláštnym v divadelnom a koncertnom svete.

HLAVNÝM OBSAHO

Bruselského pavilónu bola tvorbou scénická a kostýmová, scénografické návrhy, makety, kostýmy a bábkové v kreslených návrhoch a v reálnom prevedení. Niektoré štáty využili dia projekciu alebo videopásky s televízorom, aby návštevníka výstavy zoznámili s podrobnosťami javiskovej realizácie súčasnosti.

Na návrh medzinárodnej poroty získala v tejto sekcii hlavnú cenu — Zlatú trigu — expozícia zo ZSSR. Návštevník bol prekvapený mnohotvárnosťou súčasného divadelného života v ZSSR, aj umeleckým názorom popredných scénografov. Výtvarná podoba divadelných predstavení v ZSSR klenie sa

v oblúku od tradičných maľovaných scén, naväzujúcich na realistické dekorácie minulých storočí (Vasilievove plátna k Ostrovského Lesu) cez tendencie odľahčovať a prečisťovať divadelný priestor (Leventhalov scénický návrh k Višňovému sadu na Taganke) až k maketám, ktoré svedčia o snahe riešiť divadelný priestor celkom novo alebo experimentálne.

ĎALŠIE EXPONÁTY

Expozíciu NDR tvoril v roku 1971 súbor prác širokého rozsahu, rozdelený podľa žánrov. Tohtoročná expozícia bola menšia a vychádzala z výsledkov tvorby scénografov jednotlivých divadiel, napríklad v Berliner Volksbühne. Časť expozície venovali berlínskym operám — štátnej a komickej, ako aj divadlám v Magdeburgu, Karl-Marx-Stadte a v Lipsku. V tejto časti boli zastúpené aj veľmi malé divadlá z Rudolstadt (28 000 obyvateľov) a Meiningene (24 000 obyvateľov).

Pre poľskú scénografiu bolo charakteristické množstvo individuálnych postupov významných scénografov, ktorí sa nechávajú inšpirovať dvoma tvorbami prúdmi: prvý vyvíja z tradície starých poľských mystérií a medzhier, označených ako malé interludia plebeica, druhý prúd vychádza z divadla E. I. Witkiewicza, expresionistického maliara, dramatika a teoretika divadla, ktorý bol jedným z predchodcov dnešnej divadelnej avantgardy.

Tak sme mohli ísť od jednej expozície k druhej a všade objavovať niečo mimoriadne, napríklad v ukážkach československých divadelných architektov J. Svobodu a L. Vychodila. Oba dosiahli kulminačný bod svojej tvorby, a tak im ide viac než o experimenty a hľadanie novotvarov o presnenie umeleckých názorov a im zodpovedajúcich tvarov.

Výstava pražského quadriennale v Parku kultúry a oddychu Júliusa Fučíka bola najväčšou z troch scénografických výstav, ktoré sa tu súběžne usporiadali: vo Valdštejskej jazdiarni bola zastúpená česká a slovenská scénografia, zatiaľ čo vo výstavnej sieni ÚEUV na Národnej tržide sme obdivovali práce študentov scénografie z niekoľkých krajín. To všetko jestvovalo v Prahe po dobu troch týždňov pod spoločným názvom Pražské quadriennale, a bolo jedinečnou príležitosťou pre všetkých, čo ho navštívili, aby poznali smery vývoja svetovej scénografie, hlavne však bolo tvorbou podnetom pre svetovú divadelnú kultúru.

dr. Jozef ŠNOBL

LUD Bratislava

5. II. 1976

ze dne